

BSOBAC-3 – Bachelor med forskningsmetode

Bacheloroppgave

Barn i lavinntektsfamilier

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i sosialt arbeid

Universitetet i Stavanger / 16.05.2022

Kandidatnummer: 7136

Antall ord: 11 238

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	s.4
1.1 Bakgrunn for tema.....	s.4
1.2 Presentasjon av problemstilling.....	s.5
1.3 Begrepsavklaringer.....	s.5
1.3.1 Vedvarende lavinntekt.....	s.5
1.3.2 Sosioøkonomisk status.....	s.5
1.3.3 Innvandrere.....	s.6
1.3.4 Minoritet.....	s.6
1.4 Etikk.....	s.6
1.5 Formål med oppgaven.....	s.7
2.0 Faglig kunnskap.....	s.8
2.1 Bronfenbrenners bioøkologiske modell.....	s.8
2.2 Vedvarende lavinntekt.....	s.8
2.2.1 Fattigdom – hva er det?.....	s.8
2.2.2 Hvem er de fattige, og hva kjennetegner dem?.....	s.9
2.2.3 Vedvarende lavinntekt blant barn.....	s.10
2.2.4 Lav yrkestilknytning blant innvandrerforeldre.....	s.10
2.2.5 Lavinntekt og boforhold.....	s.11
2.2.6 Barns helse og lavinntekt.....	s.11
2.3 Familieprosessmodellen.....	s.12
2.4 Barns opplevelse rundt det å være fattig.....	s.12
3.0 Metode.....	s.13
3.1 Valg av metode.....	s.13
3.2 Litteratur som metode.....	s.13
3.3 Datainnsamling.....	s.14
3.3.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier.....	s.14
3.4 Tabellanalyse av artikler.....	s.16
3.5 Studiens troverdighet.....	s.18
4.0 Presentasjon av funn.....	s.20
4.1 Artikkel 1 - Economic poverty among children and adolescents in the Nordic countries.....	s.20

4.2 Artikkel 2 - Socioeconomic status and children´s mental health: results from the Bergen Child Study.....	s.20
4.3 Artikkel 3 - Trangboddhet og barnefamiliers hverdagsliv i koronaens tid.....	s.21
4.4 Kort sammendrag.....	s.22
5.0 Diskusjon.....	s.23
5.1 Lavinntekt blant barn med minoritetsbakgrunn.....	s.23
5.1.1 Risiko for utenforskap hos minoritetsbarn.....	s.23
5.1.2 Arbeidsliv og minoritetsbakgrunn – utenforskap i arbeidslivet.....	s.24
5.1.3 Kriminalitet blant barn og unge med minoritetsbakgrunn.....	s.24
5.2 Konsekvenser av vedvarende lavinntekt for barn.....	s.25
5.2.1 Bolig og bomiljø – konsekvenser for barna.....	s.25
5.2.2 Konsekvensene av å bo i leid bolig.....	s.26
5.2.3 Trangboddhet og konsekvenser på barns helse.....	s.27
5.3 Familiestress og barns helse.....	s.29
5.3.1 Familiestress og utøvelse av foreldrerollen – hvordan påvirker det barna?.....	s.29
5.3.2 Får barn dårligere helse av å leve i en familie med lite penger?.....	s.30
6.0 Konklusjon.....	s.33
Litteraturliste.....	s.35

1.0 Innledning

Norge er på verdensbasis kjent som et av verdens beste land å bo i. Vi er blant verdens lykkeligste land, og vi ligger per 2021 på 6.plass (Eilertsen & Nes, 2021). Men selv om vi ligger høyt på lykkestatistikken skjuler den allikevel noen mørke sider. Vi har som de fleste land fattigdom her i Norge. Når man snakker om fattigdom i Norge i dag er det ikke snakk om absolutt fattigdom slik man gjør i flere andre land, men heller om relativ fattigdom. Med absolutt fattigdom menes å ikke ha råd til klær, mat, sted og bo, helsetjenester og leve på 1,90 dollar om dagen. Relativ fattigdom går derimot mer på at man har mindre enn de fleste i landet en bor i. Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) har satt en grense på under 50% av landets medianinntekt for relativ fattigdom (FN-sambandet, 2020). I Norge er denne grensen satt til 60% av landets medianinntekt (Epland & Normann, 2021).

Jeg skal i denne bacheloroppgaven se på hvordan det påvirker barna å leve i en vedvarende lavinntektsfamilie og hva konsekvensene kan være som følge av det. Jeg vil legge frem teori på vedvarende lavinntekt/fattigdom, Bronfenbrenners bioøkologiske modell og familieprosessmodellen som til sammen vil fungere som rammeverk for oppgavens drøftedel. Til slutt vil jeg drøfte om en oppvekst i en lavinntektsfamilie har konsekvenser for barna.

1.1 Bakgrunn for tema

Som sosionom skal man hjelpe mennesker i vanskelige og sårbare situasjoner, blant annet mennesker i fattigdom. Det finnes per 2019 115 000 fattige barn i Norge, og tallet er stadig økende. Dette utgjør en prosentandel på rundt 11,7. Barn fra innvandrerfamilier utgjør 6 av 10 barn fra vedvarende lavinntektshusholdninger, og barna er stadig overrepresentert i statistikker over vedvarende lavinntekt (Epland & Normann, 2021). Ifølge Epland og Normann (2021) var 67 700 av barna med vedvarende lavinntekt enten fra en familie hvor foreldrene hadde innvandret eller de hadde innvandret selv. Dette tilsvarer 58,8% av alle barn i fattigdomsgruppen (Epland & Normann, 2021).

I løpet av min tid på studiet sosialt arbeid har jeg fått interesse for barnefattigdom, spesielt gjennom barnevernsfaglig emne, men også fra praksisperioden i NAV og midlertidig ansettelse i NAV ved avdeling Økonomi og fellestjenester (sosialtjenesten). Hovedoppgaven til sosialtjenestene i NAV er å sikre inntekter og vurdere behov for sosialhjelp. Sosialhjelp er kjent som det laveste sikkerhetsnettet vi har i Norge.

Jeg fikk i sosialtjenesten et innblikk i hvem de fattige var i de spesifikke kommunene, hvorav flere var barnefamilier. Ofte kom det inn søknader fra familier som hadde behov for stønad til strøm, mat, julegaver, vinterklær og klær til barnehage. Flere av søknadene påvirket meg i den grad at jeg ønsket å videre undersøke hva konsekvensene er av å vokse opp i en lavinntektsfamilie. Derfor ønsker jeg selv å gå dypere inn i hva det innebærer å vokse opp i en familie med lav inntekt.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Denne bacheloroppgaven skal dreie seg om barn i lavinntektsfamilier og hva konsekvensene av å vokse opp i vedvarende lavinntekt kan være. På bakgrunn av min erfaring i sosialtjenesten og generelle interesse gjennom studiet har jeg valgt følgende problemstilling for min bacheloroppgave:

Hvordan påvirker det barna å leve i vedvarende lavinntektsfamilie, og hvilke konsekvenser får det?

1.3 Begrepsavklaringer

Det vil i dette delkapittelet bli redegjort for sentrale begreper i bacheloroppgaven slik at det blir lettere for leseren å forstå enkelte begreper som går igjen.

1.3.1 Vedvarende lavinntekt

Når man snakker om fattigdom eller vedvarende lavinntekt i Norge refereres det til inntekt 50-60% under medianinntekten for landet. Man ser på inntektene over en periode på cirka 3 år, for å deretter se om inntekten til sammen ligger under 60% av mediangjennomsnittet i samme periode, for eksempel 2016-2019 (Normann, 2021; Bekken et al., 2018, s.9). Det blir i utregningen tatt hensyn til sammensetningen av husholdningen, for eksempel én voksen med tre barn, to voksne med to barn eller enslig/bor alene (Normann, 2021). Statistisk Sentralbyrå har byttet ut ordet fattigdom med vedvarende lavinntekt i sine statistikker, men oppgaven vil benytte både vedvarende lavinntekt og fattigdom, men det er begrepet vedvarende lavinntekt som hovedsakelig blir brukt.

1.3.2 Sosioøkonomisk status

I bacheloroppgaven vil det bli referert til sosioøkonomisk status. Betegnelsen sosioøkonomisk er ifølge Tjernshaugen og Tjora et uttrykk innen samfunnsvitenskap, og betyr at det handler om både sosiale forhold og økonomiske forhold (Tjernshaugen & Tjora, 2022). Når sosioøkonomisk status blir nevnt i denne bacheloroppgaven vil det bli referert til forhold som lav utdanning (2 år på videregående skole eller mindre) og lavinntekt (60% av medianinntekt eller mindre).

1.3.3 Innvandrere

Ifølge Bhuller og Aaberge (2011) defineres innvandrere (kan også bruke definisjonen immigrant) som en person som er født i utlandet av to foreldre som også er født utenlands (Bhuller & Aaberge, 2011). I denne oppgaven vil «innvandrere» bli brukt om mennesker med bakgrunn fra ikke-vestlige land, som blant annet Syria, Somalia, Pakistan, Iran, Afghanistan og andre land hovedsakelig lokalisert i Afrika og Asia.

1.3.4 Minoritet

Ordet minoritet betyr mindretall. Betegnelsen kan brukes for å beskrive en folkegruppe som utgjør mindretallet i et lands befolkning. Ordet minoritet kan også brukes om en marginal eller underordnet gruppe definert ut fra blant annet etniske eller «rasemessige» karakteristika som for eksempel religion og kultur (Wæhle, 2018).

1.4 Etikk

Sosionom, som jobber med mennesker, må stadig ta etiske vurderinger. Fellesorganisasjonen (heretter FO) har laget et grunnlagsdokument i hovedsak gjeldende for sosionomer, barnevernspedagoger, velferdsvitere og vernepleiere som fungerer som et etisk rammeverk for overnevnte profesjoner. Ifølge FO er profesjonsutøvelsen til blant annet sosionomer basert på demokratiske og humanistiske verdier. Man har som sosionom et samfunnsoppdrag å bistå de som trenger hjelp, sikre menneskeverdige levekår og livskvalitet. Det er også viktig med solidaritet for utsatte grupper mennesker, kamp mot fattigdom og arbeid for sosial endring og rettferdighet er sentralt i sosionomenes virksomhet (FO, 2015, s.3). I denne bacheloroppgaven vil jeg til enhver tid være bevisst over mine egne holdninger og være opptatt av å holde et objektivt synspunkt på tema og problemstilling som vil bli drøftet senere i oppgaven.

1.5 Formål med oppgaven

Formål med oppgaven er å sette søkelyset på et stadig økende problem, nemlig lavinntekt blant barn. Lavinntekt blant barn øker mer enn den gjør blant voksne. Lavinntekt blant barn er stadig aktuelt i politikken, og det er derfor viktig at man fortsetter å holde søkelyset på problematikken og stadig søker etter ny kunnskap rundt problemet.

2.0 Faglig kunnskap

I dette kapitlet vil det belyses noen teorier som vil være sentrale for drøftedelen i bacheloroppgaven. Det har blitt valgt å bruke Bronfenbrenners bioøkologiske modell for å se hvordan barnet blir påvirket av miljøet både indirekte og direkte i oppveksten. I denne bacheloroppgaven vektlegges oppvekst i en familie med vedvarende lavinntekt og hvordan dette påvirker barna på sikt, samt hvilke konsekvenser det kan ha. I tillegg har det blitt tatt med teori på vedvarende lavinntekt ettersom tema og problem omhandler vedvarende lavinntekt, samt familieprosessmodellen.

2.1 Bronfenbrenners bioøkologiske modell

På 1970-tallet utviklet Urie Bronfenbrenner en sosio-økologisk modell kjent som Bronfenbrenners bioøkologiske modell. Den bygger på både sosiologisk teori og utviklingsteori. Modellen inneholder i utgangspunktet fire forskjellige nivå eller systemer: mikrosystem, mesosystem, eksosystem og makrosystem. Med mikrosystem menes det miljøet barnet ferdes i til vanlig, deriblant barnets familie og barnehage (Kvello, 2021, s.27). Et viktig kjennetegn ved dette systemet er de personlige relasjonene. Kvello (2021) forteller at mesosystemet oppstår når et barn kommer inn i et nytt mikrosystem utover kjernefamilien. Mesosystemet er altså relasjonen mellom to eller flere mikrosystemer samtidig, for eksempel mellom foreldre og skole eller barnehage, og barnet deltar selv aktivt i relasjonene (Kvello, 2021, s.27; Helgesen, 2017, s.170-171). Det tredje systemet kalles eksosystemet. Dette systemet har en indirekte påvirkning på barnets utvikling, altså barnet deltar ikke selv, men det påvirkes likevel av det som skjer. Et eksempel på dette kan være kontakt mellom foreldre og barnehagen. Makrosystemet består av beslutninger, prioriteringer og vurderinger som tas på vegne av samfunnet, både politisk, ideologisk, økonomisk og historisk. Bronfenbrenner introduserte etter hvert et femte system kalt kronosystemet. Det representerer tidsdimensjonen og viser hvordan individ og miljø utvikler seg sammen kontinuerlig over tid (Kvello, 2021, s.27).

2.2 Vedvarende lavinntekt

2.2.1 Fattigdom – hva er det?

Når man hører ordet «fattigdom» tenker man gjerne automatisk på tilstandene man kjenner igjen fra utviklingsland, at man mangler helt fundamentale ting som mat på bordet hver dag, klær på kroppen, sko på beina og tak over hodet. Det er denne definisjonen av begrepet

fattigdom man kjente til først. Man finner de som mener at fattigdom i velstående, vestlige land som Norge ikke kan begrenses til individets fysiske behov, men mer det sosiale behovet. Fløtten (2013) skriver at etter hvert som velstanden økte i Europa ble det ikke lengre relevant å begrense begrepet fattigdom til det å mangle det absolutt nødvendige som klær, mat og tak over hodet. Man rettet seg da etter hvilke ressurser man trengte for å opprettholde en viss sosial deltagelse. Ifølge Townsend (1979) er en person fattig dersom personen ikke har ressurser nok til å delta i samfunnets aktiviteter samt å opprettholde en viss levestandard som er vanlig for de fleste personer i samfunnet (Fløtten, 2013, s.17). Et eksempel på dette fra nåtiden kan være at man ikke har råd til å reise på ferie en uke slik de fleste har råd til, eller at man ikke har råd til å delta i visse fritidsaktiviteter hvor resten av omgangskretsen går. Fløtten (2013) skriver videre at man kan ha ulike definisjoner på hva som kan anses som en vanlig levestandard eller hva man anser som rimelig aktivitetsnivå. Det er heller ikke klart hvor mye ressurser man selv trenger for å opprettholde rimelig aktivitetsnivå og vanlig levestandard (Fløtten, 2013, s.17).

2.2.2 Hvem er de fattige, og hva kjennetegner dem?

Det er ifølge Halvorsen og Stjernø (2021) flere grupper som inngår under fattigdomsbegrepet. Blant disse finner man eldre over 65 år, som også er minstepensjonister. Denne gruppen utgjorde omtrent en fjerdedel av alle fattige i 2017. Utenom minstepensjonistene finner vi unge, aleneboende mennesker. Det er de som utgjør brorparten av de fattige. Når det gjelder kjennetegn er det ofte lav utdanning i bildet, men også innvandrerbakgrunn – spesielt par med små barn. Halvorsen og Stjernø (2021) sier at fattige foreldre ofte har flere barn å forsørge. Videre sier de at det er omtrent like mange menn og kvinner som er fattige, og geografisk sett er det små forskjeller, foruten om Oslo hvor vi finner størsteparten av fattige. Ofte jobber de fattige i yrker med lavt lønnsnivå, som for eksempel butikk, hjemmesykepleien og renhold. Det er som regel snakk om deltidsstillinger. Brorparten av de fattige har ofte trygd (uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger) og sosialhjelp som hovedinntekt. Mennesker med nedsatt arbeidsevne eller liten tilknytning til arbeidslivet, herunder langtidsarbeidsledige, uføretrygdede, innvandrere og flyktninger og til en viss grad enslige forsørgere og par med barn under 18 år, særlig avhengig av overføringer (Halvorsen & Stjernø, 2021, s.33-34). Her i Norge har de fattige som regel tilgang på grunnleggende materielle goder som kjøleskap, vaskemaskin og TV, noe de fattige i de fleste andre land ikke har. Fattige leier som regel boligen de bor i. Én av fire har ikke råd til å kjøpe bil (Halvorsen & Stjernø, 2021, s.34).

2.2.3 *Vedvarende lavinntekt blant barn*

Som nevnt tidligere er det per 2019 115 000 barn i lavinntektsfamilier, hvorav barn med innvandrerbakgrunn dominerer, spesielt gjelder dette barn fra Syria og Somalia. Aldersgruppen med høyest andel fattige barn er gruppen 0-5 år, altså de yngste barna. Deretter finner man gruppen 6-10 år og til slutt 11-17 år. Det er lavest antall fattige barn i den sistnevnte gruppen (Epland & Normann, 2021). Barn fra lavinntektsfamilier risikerer å få en følelse av å ikke ha det samme som andre barn har, noe som kan påvirke barna negativt. Barna står også i fare for å ikke kunne delta i samme type aktiviteter og kjøpe de samme tingene som vennene deres kan (Epland & Kirkeberg, 2013, s.52). Ifølge Normann (2021) har studier vist at barn født inn i lavinntekt risikerer å henge etter på levekårsområder, som for eksempel skole, generell og psykisk helse og boforhold (Normann, 2021; Bufdir, 2018). Hyggen et al. (2018) skriver at lavinntekt blant barnefamilier i utgangspunktet er et urbant fenomen, og at familiene gjerne bor i områder hvor utgiftene til bolig er høye. Videre nevner forfatterne at bosettingsmønsteret i storbyene følger sosioøkonomiske og etniske segregasjonsmønstre (Hyggen et al., 2018, s.15). Barn i lavinntektsfamilier har i tillegg større sannsynlighet for å havne i en lavtlønnet jobb som voksne (Normann, 2021). Det er ifølge Hyggen et al. (2018) økt kriminalitet blant barn i områder med opphopning av lav sosioøkonomisk status hos foreldrene, særlig gjelder dette barn med innvandrerbakgrunn (Hyggen et al., 2018, s.180-181). Ifølge Epland og Normann (2021) utgjør barn med innvandrerbakgrunn 18 prosent av alle barn. Barn med innvandrerbakgrunn utgjør over halvparten av alle barn med vedvarende lavinntekt, en tendens som er økende mens andelen blant «norske» barn er relativt stabil (Magnusson Turner & Stefansen, 2012, s.20). Ifølge Epland og Normann (2021) er barn fra Syria og Somalia overrepresentert blant barn i lavinntektsfamilier og med minoritetsbakgrunn.

2.2.4 *Lav yrkestilknytning blant innvandrerforeldre*

Ifølge Epland og Normann (2021) og Normann (2021) øker andelen innvandrerbarn i lavinntektsfamilier som følge av lav tilknytning til arbeidslivet (Epland og Normann, 2021; Normann, 2021). Andre forklaringsfaktorer som store husholdninger har også mye å si (Epland & Normann, 2021; Normann, 2021). Tilknytningen til arbeid har vist seg å være svært lav blant minoritetsbarn med bakgrunn fra land som Somalia, Irak, Eritrea og Syria. Her er gjennomsnittlig antall foreldre i arbeid under 1 person i perioden 2017-2019. Videre sier

Epland og Normann (2021) at det er barn fra disse landene som er overrepresentert blant barna i lavinntektshusholdninger (Epland & Normann, 2021).

2.2.5 Lavinntekt og boforhold

Over halvparten av familier med lav inntekt leier boligen de bor i (Statistisk Sentralbyrå, 2017). Det er mange studier som viser at det er tydelige sammenhenger mellom lavinntektsfamilier med barn og dårlige boforhold. Det ble i perioden 2000-2009 gjennomført en panelstudie av Nordvik av husholdninger som viste at de husholdningene med lav inntekt hadde mindre sjans for å eie bolig, samt de opplevde dårligere boforhold enn kontrollgruppen. I samme studie rapporterte lavinntektsfamiliene å være trangbodd, både subjektivt og objektivt. Ifølge studien var lavinntektsfamilier to til tre ganger mer trangbodd enn andre barnefamilier (Hyggen et al., 2018, s. 146). Magnusson Turner (2012) har analysert samme panelstudie. Hun finner i sin analyse at de som har størst sannsynlighet for å leie bolig over tid er barnefamiliene som har vedvarende lavinntekt, lav boligstandard og trangbodde, har minoritetsbakgrunn, er sosialhjelpsmottakere og utenfor arbeidslivet (Hyggen et al., 2018, s. 146-147). Hyggen et al. (2018) nevner også at barn i lavinntektsfamilier i større grad bor i leide boliger og deres levestandard er dårligere enn jevnaldrende barns flest. Forfatterne nevner ustabilitet, trangboddhet, dårlig bomiljø og dårlig standard (Hyggen et al., 2018, s.14-15; Skevik & Stefansen, 2006).

2.2.6 Barns helse og lavinntekt

Det kan tenkes at dårlig økonomi kan påvirke helseutfall hos barn. Ifølge Bekken et al. (2018) viser studier at fattigdommen virker over tid, blant annet på barns helse (Bekken et al., 2018, s.12). Ved dårlig inntekt har man kanskje ikke råd til den sunneste maten, tilgang på enkelte helsetjenester eller mulighet til å leie/eie i et adekvat bomiljø.

Ifølge Fløtten og Nielsen (2020) kan det å ha langvarige økonomiske problemer sette god omsorg under press (Fløtten & Nielsen, 2020, s.24). Det er tenkelig at det å mangle økonomiske ressurser kan påvirke stressnivået i familien. Trekk ved foreldrene kan være med å påvirke familiens inntekt, stress i familien og barnas helse, som for eksempel fysisk og psykisk uhelse hos foreldrene. Uhelse kan begrense foreldrenes mulighet til å utøve godt foreldreskap (Hyggen et al., 2018, s. 112). Stress hos foreldre kan gi psykiske problemer hos barn (Skrove et al., 2021, s.33).

2.3 Familieprosessmodellen

Familieprosessmodellen, eller familiestressmodellen som den tidvis blir referert til har sitt opphav tilbake til 1930-årene under «den store depresjonen» i USA (Bøe, 2015, s.8). Bøe (2015) beskriver familieprosessmodellen slik:

«Familieprosessmodellen beskriver sammenhenger som har utgangspunkt i at familiens vanskelige økonomiske situasjon oppleves som stressende eller belastende. Dette gjør at foreldrene selv utvikler mer atferds og emosjonelle problemer som igjen påvirker deres oppdragerpraksis. Foreldrene blir strengere, mindre involvert og mer inkonsekvent i sitt samspill med barna, som igjen gir mer internaliserende og eksternaliserende atferd hos barna deres» (Bøe, 2015, s.8)

Bøe (2015) skriver at stegene er bekreftet via forskning, for eksempel dokumenterte sammenhenger mellom svak økonomi og psykisk uhelse hos voksne, samt med høyrere konfliktnivå og problemer i parforholdet. Det har også vist seg at psykiske problemer og konflikter innad familien kan påvirke foreldres oppdragelsesform negativt, og at dette igjen kan ha konsekvenser for barn og unges psykiske helse. Bøe (2015) skriver videre at styrken i modellen ligger i at den sidestiller alle stegene i en modell, og at modellen forutsetter den årsaksbestemte sammenhengen mellom de ulike stegene (Bøe, 2015, s.9).

2.4 Barnas opplevelse rundt det å være fattig

Det er viktig å få frem hvordan de fattige barna selv opplever det å være fattig. Det vil derfor bli hentet ut forskjellige sitater fra barna fra følgende kilder: Barneombudets rapport «Barn i kommunale boliger – Erfaringer fra Barneombudets ekspertgruppe» (2012), kapittelet «Ærlig talt» i Fløtten (2013), rapporten «Snakk om fattigdom» av Kirkens Bymisjon og Respons analyse (2019), Bufdir (2018) samt «Like muligheter i oppveksten» av Fløtten & Nielsen (2020).

3.0 Metode

En metode er et fremgangsmiddel man bruker for å komme frem til ny kunnskap og løse et problem (Dalland, 2020, s.53). Det er en systematisk fremgangsmåte som gir leseren mulighet til å gjenta undersøkelsen og deretter komme frem til samme resultat på de premissene som er beskrevet i metodedelen (Rienecker & Jørgensen, 2013, s.187).

3.1 Valg av metode

Metoden man velger for å belyse sin problemstilling fungerer som et redskap for å undersøke ens problemstilling. Den hjelper oss å samle inn den informasjonen vi trenger til undersøkelsen vår, og det er problemstillingen som er ledende i valget av metode (Dalland, 2020, s.53). Man kan besvare en problemstilling med ulike metoder, men man må likevel velge en. Det er enkelte ting man bør tenke over i valg av metode, for eksempel om valgt metode lar seg gjennomføre for å besvare oppgaven, hvilke metoder man behersker samt bruk av tid og økonomi (Dalland, 2020, s.56).

Man har flere metoder; kvantitativ, kvalitativ og litteraturstudie. Kvantitativ metode kan man bruke når man ønsker å undersøke en andel av noe. Den gir oss data i form av målbare enheter. Tallene man får gir mulighet for utregning som kan omregnes til prosentandel, for eksempel hvor mange lever i vedvarende fattigdom i Stavanger kommune. Kvalitativ metode har derimot en annen vinkling. Den tar på sikte å fange opp de meningene som ikke kan måles eller tallfestes. Dette kan for eksempel være hvordan barna selv opplever å leve i vedvarende fattigdom (Dalland, 2020, s.54). Ved litteraturstudier innhenter man data fra allerede eksisterende teori, fagkunnskap og forskning (Dalland, 2020, s.199).

3.2 Litteratur som metode

Jeg har valgt litteraturstudier som metode for å besvare problemstillingen min: *Hvordan påvirker det barna å leve i vedvarende lavinntektsfamilie, og hvilke konsekvenser får det?*

Ved litteraturstudier søker man etter relevante artikler og teori på det utvalgte området. Etter man har foretatt grundige søk og analyse av valgt litteratur, vil man sitte igjen med informasjon man kun tilegner seg ved å sammenligne de relevante funnene med hverandre. Man kan tenke på det som et puslespill; ved å sette «brikkene» med litteratur sammen, vil man til slutt sitte igjen med et helhetlig bilde (Aveyard, 2017, s.2)

Jeg kunne antageligvis brukt andre metoder som kvalitativ metode og kvantitativ metode, men opplever selv at litteraturstudie vil gi meg mer helhetlig svar på selve spørsmålet mitt. Dersom jeg skulle brukt kvalitativ metode måtte jeg ha foretatt intervjuer. Nå er det slik at man har ikke lov til å intervju barn under 18 år, heller ikke intervju brukere av sosiale tjenester til bacheloroppgaven. Denne metoden ville derfor ikke fungert bra for min problemstilling. Når det gjelder kvantitativ metode kunne jeg nok brukt denne for å kartlegge konsekvenser av å leve i en lavinntektsfamilie, men det ville vært svært tidkrevende og omfattende studie å få til.

3.3 Datainnsamling

De fleste søkene ble gjennomført i perioden 31.januar til 18.februar. Jeg benyttet meg hovedsakelig av databasen «Oria», men har også tatt i bruk «Google Scholar».

I prosessen av å innhente data har jeg brukt flere søkeord, kombinasjoner og søkemotorer. Jeg har brukt søkeord som «fattigdom», «fattigdom konsekvenser», «barnefattigdom konsekvenser», «barnefattigdom», «lavinntekt», «lavinntekt familie», «lavinntekt boforhold» og «barnefattigdom/lavinntekt bomiljø». Jeg brukte søkeord på engelsk i tillegg til de norske for et bredere utvalg artikler; «child poverty consequences», «child poverty consequences Norway», «child poverty Norway», «child poverty* living conditions* mental health* poor* Scandinavian* Scandinavia*», «child poverty low income», «child poverty mental health Norway», og «child poverty». Med disse søkeordene fikk jeg flere funn på litteratur, alt fra artikler, bøker og bokkapitler til masteroppgaver og rapporter.

3.3.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Inklusjons- eksklusjonskriterier er kriterier som hjelper ens søkeprosess for å finne det man trenger til oppgaven. Kriteriene hjelper oss i å finne den litteraturen man leter etter for å besvare problemstillingen, og hvilken litteratur som ikke besvarer spørsmålet (Aveyard, 2019, s.75). Eksempler på inklusjonskriterier kan være innhold av spesifikke ord, må være fagfelleverderte og er skrevet i løpet av de siste fem årene. Eksklusjonskriterier kan for eksempel være sekundærkilder, ikke-fagfelleverderte artikler og eldre artikler (Aveyard, 2019, s.78).

For å finne frem til artiklene mine har jeg brukt flere inklusjons- og eksklusjonskriterier. Inklusjonskriteriene mine var at artiklene skulle være maks fem år gamle (2016-2021), fagfelleverderte artikler og primærkilder. Jeg satte ingen begrensninger på hvorvidt artiklene var kvantitative data, kvalitative data eller litteraturstudier. Alle metodene ble inkludert for å få mest mulig relevant informasjon. En av artiklene har litteraturstudie som metode mens de andre to artiklene bruker kvantitativ studie/undersøkelse. I utgangspunktet ble artikler eldre enn fem år ekskludert, men jeg innså etter hvert at for å få enda mer relevante treff utvidet jeg årstall fra 2016-2021 til 2011-2021. Jeg endte opp med én artikkel fra 2012, mens de andre to artiklene er innad perioden på fem år. Begrensninger jeg har brukt i søkeprosessen er at jeg krysset av for fagfelleverderte tidsskrift. Jeg fikk da utelukkende treff på artikler publisert i fagfelleverderte tidsskrifter, men selv om artikkelen er publisert i et fagfelleverdert tidsskrift, betyr det ikke at selve artikkelen er fagfelleverdert. Jeg gikk derfor inn på hver av artiklene for å sikre meg at de var merket som vitenskapelig publikasjon eller peer-reviewed. Alle artiklene brukt i analysen er fagfelleverderte og fra tidsskrift som holder nivå 1. Tidsskriftene ble sjekket opp i NSD-registeret over fagfelleverderte tidsskrift.

Etter en lang og krevende søkeperiode og utallige treff endte jeg opp med rundt ti artikler jeg vurderte til oppgaven min. Artiklene valgte jeg i første omgang på grunn av overskriften. Etter jeg hadde valgt dem ut leste jeg sammendraget på hver av artiklene, og det var her artiklene først ble ekskludert. Etter ekskluderingen satt jeg igjen med fire relevante artikler. De fire artiklene ble gjennomgått i sin helhet. Jeg valgte i utgangspunktet ut tre av disse artiklene, hvorav en ble ekskludert i siste liten da den var en oversiktsartikkel. Den fjerde av artiklene ble trukket inn som nummer tre istedenfor, og jeg har listet dem opp nedenfor:

1. Economic poverty among children and adolescents in the Nordic countries (Povlsen et al., 2018)
2. Socioeconomic status and children's mental health: results from the Bergen Child Study (Bøe et al., 2012)
3. Trangboddhet og barnefamiliers hverdagsliv i koronaens tid (Brattbakk, 2020)

Artiklene har blitt valgt ut for å besvare konsekvenser av å vokse opp i en familie med lav inntekt. Den første artikkelen er inkludert i oppgaven da den belyser hvem barna i lavinntektsfamiliene er. Povlsen et al. (2018) finner i sin studie at barn med ikke-vestlig

bakgrunn er overrepresentert blant barn med vedvarende lavinntekt. Den andre artikkelen ble valgt ut på bakgrunn av resultatet om at sosioøkonomisk status kan påvirke barns psykiske helse. Denne artikkelen er ikke rettet mot ikke-vestlige innvandrere da forskerne fant liten etnisk variasjon i svarskjemaene (Bøe et al., 2012). Den tredje artikkelen valgte jeg på bakgrunn av tematikken trangboddhet og barnefamilier. Artikkelen tar for seg hvordan trangbodde familier med små barn i barnehagealder opplevde covid-19 pandemien. Her fant jeg at de mest trangbodde familiene med ikke-vestlig bakgrunn og lav inntekt stresset mest over den økonomiske situasjonen nå og i fremtiden (Brattbakk, 2020).

Oversiktstabell over søkeprosessen

Database	Søkeord	Treff	Valgt artikkel og forfatternavn
Oria	Child poverty* living conditions* mental health* poor* Scandinavia* Scandinavian*	69	Economic poverty among children and adolescents in the Nordic countries – Lene Povlsen, Susann Regber, Elisabeth Fosse, Leena Eklund Karlsson og Hrafnhildur Gunnarsdottir, 2018
Oria	Child poverty mental health Norway	3895	Socioeconomic status and children´s mental health: results from the Bergen Child Study – Tormod Bøe, Simon Øverland, Astri J. Lundervold og Mari Hysing, 2012
Oria	Barnefattigdom/lavinntekt og bomiljø	12	Trangboddhet og barnefamiliers hverdagsliv i koronaens tid – Ingvar Brattbakk, 2020

3.4 Oversiktstabell og tematisk analyse

For å få oversikt over artiklene jeg laget en oversiktstabell av artiklene. Dette er en enkel måte å få oversikt over artiklenes navn og dato, tittel, artiklenes formål, metode brukt, respondenter, alder og sentrale temaer. Ved å bruke tabell er det lett å sammenligne temaene i hver av artiklene (Aveyard, 2019, s.137).

Jeg har analysert artiklene i tabellen ved å bruke tematisk analyse. Ved tematisk analyse går man inn i resultatdelen av forskningsartikkelen og plukker ut tema som går igjen i resultatene (Aveyard, 2019, s.141). For å lokalisere temaene i mine artikler gikk jeg inn i resultat- og konklusjonsdelen. Deretter satte jeg dem inn i oversiktstabellen for å kunne sammenligne dem med hverandre og få et helhetlig inntrykk av alle artiklene samlet (Aveyard, 2019, s.137).

Oversiktstabell av forskningsartikler

Navn og år	Tittel	Formål	Metode	Response nter	Alder	Sentrale temaer
L. Povlsen, S. Regber, E. Fosse, L. E. Karlsson & H. Gunnarsdottir, 2018	Economic poverty among children and adolescents in the Nordic countries	Å finne frem til kjennetegn og omfang av barn og unge i lavinntektsfamilier i Norden samt risiko for fattigdom (ROP=risk of poverty)	Litteraturstudie – innhentet litteratur fra nasjonale nettsider, rapporter, statistikk fra offisielle nettsider og European Union Statistics of income and living conditions	N=ukjent Litteraturstudie på nasjonal statistikk i hvert av de nordiske landene (ekskl. Grønland)	Norge = 0-17 år	Vedvarende lavinntekt, fattigdom, immigranter, barn og unge
T. Bøe, S. Øverland, A. J. Lundervold & M. Hysing, 2012	Socioeconomic status and children's mental health: results from the Bergen Child Study	Se sammenheng en mellom familienes sosioøkonomiske status og utvikling av psykiske problemer hos barna (symptomer)	Kvantitativ metode = SDQ skjema, statistisk analyse (R versjon 2.10.1 Windows), logistisk regresjonsanalyse	N=5781	11-13 år (gjennomsnittsalder 11.8 år)	Sosioøkonomisk status, lavinntekt, utdanningsnivå, mental helse, barn og unge
I. Brattbakk, 2020	Trangboddhet og barnefamiliers hverdagsliv i koronaens tid	Å undersøke sammenheng en mellom trangboddhet og hvordan barnefamilier opplevde nedstengning av samfunnet i en pandemi	Kvantitativ metode (nettbasert survey)	N=602	Alder ikke oppgitt - spørreskjema utgitt til barnefamilier med barn i barnehagealder	Trangboddhet, barnefamilier, minoritetsbakgrunn, familiestress og levekårsutfordringer

3.5 Studiens troverdighet

Validitet er et begrep for relevans og gyldighet. Det betyr at det som skal måles har en relevans, og er gyldig for problemet man undersøker. Reliabilitet er et annet ord for pålitelighet, og henviser til at målinger må utføres korrekt og eventuelle feilmålinger må oppgis (Dalland, 2020, s.43).

Dalland (2020) sier at det finnes to sider av kildekritikk; den ene siden handler om å finne den litteraturen som best beskriver valgt problemstilling, kalt litteratur- eller kildesøking. Den andre siden handler om å redegjør for litteraturen man har valgt å bruke i oppgaven. Faglighet og troverdighet for oppgaven avhenger av om man har beskrevet og begrunnet kildegrunnlaget godt nok. Det må være tydelig *hvordan* og *hvorfor* man har tatt de valgene man har tatt (Dalland, 2020, s.143).

For å finne frem til dataene og litteraturen i denne oppgaven har jeg brukt flere inklusjons- og eksklusjonskriterier som beskrevet i kapittel 3.3.1. Ved å bruke disse kriteriene har jeg funnet frem til de tre artiklene jeg presenterer i sin helhet i kapittel 4.0. Artiklene jeg har funnet er relevante for problemstillingen «hvordan påvirker det barna å leve i vedvarende lavinntekt, og hvilke konsekvenser får det» i varierende grad.

Den første artikkelen skrevet av Povlsen et al. (2018) er en litteraturstudie basert på statistikk i de nordiske landene og forteller ikke noe om hvordan barn blir påvirket eller hvilke konsekvenser vedvarende lavinntekt har, men den beskriver likevel hvem de fattige er og hva som kjennetegner de fattige. En svakhet ved denne artikkelen er at den er en sekundærkilde, den baserer seg på allerede innhentet litteratur (Aveyard, 2019, s.64).

Artikkelen til Bøe et al. (2012) foretar en kvantitativ studie på barn i alderen 11-13 år for å se andel symptomtrykk opp mot sosioøkonomiske forhold (inntekt og utdanning). Artikkelen passer inn med problemstillingen med tanke på sammenhengen mellom inntekt og symptomer på psykisk helse, noe som kan drøftes opp mot konsekvensene av lavinntekt og psykisk helse, det samme gjelder eventuelle konsekvenser av foreldrenes utdanningsnivå. Artikkelen har likevel sine svakheter. Blant svarene i undersøkelsen er det i hovedsak foreldre med høy sosioøkonomisk status som har svart, og færre foreldre med lav sosioøkonomisk status. Forfatterne kan også ha en subjektiv oppfatning av hva begrepet sosioøkonomisk status innebærer, noe som også kan påvirke de endelige resultatene i artikkelen.

Brattbakk (2020) har foretatt en kvantitativ survey utsendt til barnefamilier i Søndre Nordstrand i Oslo. Målet var å få tak i hvordan barnefamiliene opplevde covid-19 pandemien når landet stengte ned. Artikkelen er relevant i forhold til problemstillingen da ett av funnene fant en sammenheng mellom trangboddhet og familiestress, to temaer som kan påvirke barna og ha konsekvenser for dem på sikt. Selv mener jeg at mine valgte artikler er relevante, men at det likevel finnes andre artikler som kunne besvart problemstillingen bedre, da jeg har funnet artikler eldre enn fem år som kunne belyst problemstillingen mer og gjerne tydeligere enn de tre artiklene jeg bruker i denne bacheloroppgaven. Som nevnt er to av artiklene kvantitative studier. De har mange informanter og dette er noe som kan påvirke troverdigheten av studien.

Av relevant litteratur har jeg valgt ut to rapporter av Hyggen et al. (2018) og Bekken et al. (2018). Rapportene tar for seg litteratur og studier relevant for både bacheloroppgavens tema og problemstilling. Både Hyggen et al. (2018) og Bekken et al. (2018) ser på hva eventuelle konsekvenser av vedvarende lavinntekt kan være. Jeg har i tillegg valgt ut bøker med relevant faglitteratur relevante for tema og problemstilling i bacheloroppgaven, samt brukt rapporter av Bufdir, Statistisk Sentralbyrå med mer. Jeg bruker Bronfenbrenners bioøkologiske modell som teoretisk perspektiv for å kunne forklare sammenheng mellom barnet og hvordan det påvirkes av miljøet rundt og gjennom oppveksten.

4.0 Presentasjon av funn

I dette kapittelet blir artiklene presentert hver for seg med et sammendrag fra hver av artiklene. Deretter blir det skrevet et kort og oppsummerende sammendrag fra alle tre artiklene med likheter og ulikheter mellom dem.

4.1 Artikkel 1 - *Economic poverty among children and adolescents in the Nordic countries* av Lene Povlsen, Susann Regber, Elisabeth Fosse, Leena Eklund Karlsson & Hrafnhildur Gunnarsdottir (2018)

Sammendrag

Artikkelen tar sikte på å identifisere landenes forskjellige definisjoner på fattigdom, andel fattige barn og unge, samt utvikling av fattigdom over en 10-års periode (2004-2014). Selve undersøkelsen foregikk i perioden 2015-2016. Som metode har Povlsen et al. (2018) brukt litteraturstudie ved å innhente informasjon fra offisielle nettsider og rapporter samt statistisk data fra offentlige myndigheter. Informasjon på familienes evne til å skaffe inntekt ble hentet fra databasen European Union Statistics on Income and Living Conditions (Povlsen et al., 2018, s.31-32). Barn fra innvandrerfamilier er stadig økende overrepresentert i gruppen vedvarende lav inntekt, og utgjør majoriteten av den økende andelen fattige barn i Norge (Povlsen et al., 2018, s.32). I Norge stemmer dette ifølge forfatterne spesielt blant innvandrere fra ikke-vestlige land (Povlsen et al., 2018, s.34-35). Povlsen et al. (2018) sier at fattigdommen eksisterer særlig i familier der foreldrene står utfor arbeidsmarkedet. Barn fra familier med innvandrerbakgrunn er overrepresentert blant lavinntektsfamilier (Povlsen et al., 2018, s.32). Artikkelen konkluderer med at fattigdom blant nordiske familier har økt de siste 10 årene, og at dette ikke ser ut til å ha sammenheng med familienes evne til å få penger til å strekke til (Povlsen et al., 2018, s.35).

4.2 Artikkel 2 – *Socioeconomic status and children's mental health: results from the Bergen Child Study* av Tormod Bøe, Simon Øverland, Astri J. Lundervold & Mari Hysing (2012)

Sammendrag

Denne artikkelen tar for seg forholdet mellom barns psykiske helse i barndommen og sosioøkonomisk status. Respondentene er barn i alder 11-13 år og deres foreldre, alle bosatt i

Bergen. Metoden forfatterne bruker er kvantitativ metode ved bruk av forskjellige versjoner av *Strengths and Difficulties Questionnaire* (SDQ) med en seksjon som måler symptomdimensjoner og sannsynlighet for psykiske lidelser inkludert. For å måle sosioøkonomisk status har forfatterne brukt rapporter fra foreldrene på familieøkonomi og utdanningsnivå. Resultatene fra spørreskjemaet analyseres ved bruk av regresjonsanalyser. Man ser i undersøkelsen at antall rapporterte symptomer på psykisk uhelse øker hos barna som lever i familier hvor foreldre har utdanningsnivå tilsvarende to år på videregående skole eller mindre, og lav familieøkonomi. I analysen kan man se at symptomer innen hvert av domene (emosjoner, uoppmerksomhet/hyperaktivitet, oppførsel og jevnaldrende) synker når familieøkonomien forbedres og utdanningsnivået blant foreldrene øker (Bøe et al., 2012, s.1557-1560). Artikkelen viser i sin konklusjon til et naturalistisk eksperiment hvor barn fra familier som ble flyttet ut av fattigdom opplevde færre psykiske symptomer og at dette kan relateres til at foreldre får tilbringe tid med barna sine, og at ved videre forskning bør man ha søkelys på sosial ulikhet, selv i de tilfellene der ulikhetene er små. Videre viser Bøe et al. (2012) til høyere utdanningsnivå for foreldrene også reduserer psykiske symptomer, og at dette kan ha en sammenheng med at høyt utdannede foreldre har kunnskaper om utvikling og oppdagelse generelt (Bøe et al., 2012, s. 1564).

4.3 Artikkel 3 - *Trangbodddhet og barnefamiliers hverdagsliv i koronaens tid* av Ingar Brattbakk (2020)

Sammendrag

Brattbakk (2020) tar sikte på å identifisere hvordan barnefamilier med barn i barnehagealder i Søndre Nordstrand i Oslo opplevde nedstengingen av samfunnet i forbindelse med covid-19 pandemien. Forfatteren har i denne artikkelen tatt i bruk kvantitativ metode ved å sende ut et nettbasert skjema til en spesifikk gruppe på et spesifikt bosted i Oslo (Brattbakk, 2020, s.16). Det blir trukket frem økt familiestress i pandemien. Resultatene fra surveyen viser at lavinntektsfamilier som har 2 eller flere personer per rom opplever mest stress over den økonomiske situasjonen nå og i fremtiden, både med tanke på permitteringer og tap av inntekt i forbindelse med covid-19 pandemien. Surveyen viser også at blant de som opplever mest stress over den økonomiske situasjonen, er familier med minoritetsbakgrunn (Brattbakk, 2020, s. 18-19). Brattbakk (2020) konkluderer med at de trangbodde i større grad opplever levekårsutfordringer kontra øvrige husholdninger grunnet begrenset mulighetsrom. Dette

inkluderer både møter på nett og bruk av nett, aktivisering og livsutfoldelse for ungene, mer isolert fra naboer og bekjente, samt økt familiestress knyttet til trangboddhet og økonomiske bekymringer (Brattbakk, 2020, s.26).

4.4 Kort sammendrag

I denne delen av oppgaven har jeg analysert tre vitenskapelige artikler ved bruk av en tematisk analyse. Jeg har her sett på de sentrale temaene i de relevante funnene for problemstillingen «hvordan påvirker det barna å vokse opp i vedvarende lavinntekt og hvilke konsekvenser får det». Artikkel 1 og artikkel 3 trekker enkelte felles hovedtrekk, blant disse immigranter, vedvarende lavinntekt samt barn og unge. Artikkel 1 tar for seg aldersspennet 0-17 år og artikkel 3 tar for seg barn i barnehagealder, eller 0-6 år. Artikkel 2 fokuserer også på barn, spesifikt i alderen 11-13 år. Alle artiklene tar for seg vedvarende lavinntekt. Brattbakk (2020) og Bø et al. (2012) tar for seg temaer som kan påvirke barna og ha konsekvenser for deres utvikling, herunder familiestress, psykiske problemer og trangboddhet. Bø et al. (2012) ser spesielt på sammenhengen mellom psykiske problemer og sosioøkonomisk status, mer spesifikt utdanningsnivå og inntektsnivå.

5.0 Diskusjon av funn

I denne delen av oppgaven skal funn gjort i valgte artikler bli drøftet opp mot innhentet litteratur og teoretisk ramme. Det skal i henhold til problemstillingen undersøkes om vedvarende lavinntekt påvirker barn, samt undersøkes om vedvarende lavinntekt har konsekvenser for barna og hva disse konsekvensene kan være.

5.1 Lavinntekt blant barn med minoritetsbakgrunn

Ifølge artikkel 1 av Povlsen et al. (2018) har majoriteten av barn i vedvarende lavinntektsfamilier minoritetsbakgrunn. Andelen barn med minoritetsbakgrunn med vedvarende lavinntekt var 50,2% av alle barn i vedvarende lavinntektsfamilier per 2017 (Povlsen et al., 2018, s. 33). Denne andelen har bare økt siden artikkelen ble publisert, og andelen barn med minoritetsbakgrunn og i vedvarende lavinntekt ligger i dag på 58,8% og utgjør størst andel blant fattige barn i Norge (Epland & Normann, 2021). Dette gjelder spesielt barn med bakgrunn fra Syria, Somalia med flere (Epland & Normann, 2021).

5.1.1 Risiko for utenforskap hos minoritetsbarn

Når man ikke har mye penger å rutte med, kan det være vanskelig å delta på ulike aktiviteter som ens venner med middels- til høy inntekt kan gjøre. For å spille fotball trenger man fotballsko og man trenger innesko til gymtimene på skolen:

«Det er fire forskjellige årstider ikke sant ... Det er ikke det i Somalia – du har joggesko og så tar du dem av når de er ferdige ... Her må du ha regnsko, vintersko, støvler, klatresko, innesko, fotballsko, ballettsko ... Det er veldig mye sko!» - Innspill fra innvandrersorganisasjonene (Fløtten & Nielsen, 2020, s.30).

Dette kan ifølge Epland og Kirkeberg (2013) føre til at barn med innvandrerbakgrunn i større grad risikerer å bli stående utenfor det sosiale samholdet (Epland & Kirkeberg, 2013, s.57). Epland og Kirkeberg (2013) sier at dette videre kan føre til at barn med minoritetsbakgrunn får enda større vansker med å innlemme seg i det norske samfunnet. Dette kan gjerne forstås slik at barn med minoritetsbakgrunn har høyere risiko for utenforskap kontra norske barn, i og med at minoritetsbarna ikke er integrert fra før (Epland og Kirkeberg, 2013, s.57)

«Det er noe helt annet å være i Norge enn å være i Somalia. I Somalia så holder det med storfamilien og mat og skole. Her må du delta på fotball, du må få med deg den nyeste filmen, du må få med deg de skoene som er bra ...» - Innspill fra innvandrersorganisasjonene (Fløtten & Nielsen, 2020, s.30)

Når boken om *Barnefattigdom* ble skrevet i 2013 var andelen innvandrerbarn høy og stadig økende, hvilket den også er i dag som nevnt innledningsvis i kapittelet. Det er ifølge Epland og Kirkeberg et urovekkende tegn til den norske integreringspolitikken. I handlingsplanen til regjeringen står det at alle barn skal ha samme rett og mulighet for utvikling, uavhengig av deres etnisitet (Epland & Kirkeberg, 2013, s.57).

5.1.2 Arbeidsliv og minoritetsbakgrunn – utenforskap i arbeidslivet

Som nevnt innledningsvis er majoriteten av barn i vedvarende lavinntektsfamilier barn med minoritetsbakgrunn. I Norge er det viktigste vernet mot fattigdom arbeid (Hyggen et al., 2018, s.8). Dette kan underbygges av Povlsen et al. (2018) som sier at det å stå utenfor arbeidslivet en av de største årsakene til fattigdom (Povlsen et al., 2018, s.32). Hyggen et al. (2018) sier at en oppvekst i en lavinntektsfamilie kan påvirke sannsynligheten for overgang til arbeid i negativ retning i hele Europa. Hyggen et al. (2018) sier at en oppvekst i lavinntektsfamilie iblant annet Norge er assosiert med lavere utdanning, har høyere risiko for arbeidsledighet samt lengre varighet av arbeidsledigheten for å nevne noe (Hyggen et al., 2018, s.11). I lys av Bronfenbrenners bioøkologiske modell kan det forstås slik at barn blir påvirket av lavinntekt innad i familien ved at de selv står i risiko for lavinntekt og utenforskap på arbeidsmarkedet som voksne.

Som nevnt sier Povlsen et al. (2018) at en av de største årsakene til fattigdom er at foreldrene står utenfor arbeidslivet. Ifølge Fløtten og Nielsen (2020) er det en gjennomgående årsak til fattigdom hos foreldre med minoritetsbakgrunn at de mangler den formelle kompetansen som trengs for å få seg jobb. Videre påpeker Fløtten og Nielsen (2020) sosial og kulturell utenforskap, kort botid i landet og utfordringer med språk som forhold som kan bidra til at foreldrene har lav inntekt (Fløtten & Nielsen, 2020, s.28). Slik det er å forstå er årsakene til utenforskap i arbeidslivet for mennesker med innvandrerbakgrunn sammensatte. Det hjelper ikke å bare se på et punkt isolert sett, men heller hele bildet.

5.1.3 Kriminalitet blant barn og unge med minoritetsbakgrunn

Ifølge Hyggen et al. (2018) er barn med minoritetsbakgrunn overrepresentert i kriminalitetsstatistikken både i Norge og internasjonalt. En svensk studie utført av Hallsten, Szulkin og Sarnecki i 2013 viser at halvparten og to tredjedeler av forskjellen i kriminalitet registrert mellom minoritet- og majoritetsbefolkningen kan forklares av foreldrenes

sosioøkonomiske bakgrunn, inntekt i husholdningen samt nabolagssegregering (Hyggen et al., 2018, s.180-181). Gjennomgangen av nabolagets betydning i rapporten til Hyggen et al. (2018) viser at det er tett overlapping mellom etnisk og sosioøkonomisk segregasjon i norske byer. Videre sier Hyggen et al. (2018) at lavinntektsfamilier med minoritetsbakgrunn i stor grad bor i nabolag hvor man finner en høy andel naboer med lavinntekt og levekårsutfordringer. Ifølge Hyggen et al. (2018) kan dette føre til at barn med minoritetsbakgrunn i større grad opplever problemer med negativ påvirkning fra nærmiljøet samt bomiljøet (Hyggen et al., 2018, s.181). Bo- og nærmiljø vil bli nærmere diskutert i kapittel 5.2. Dette kan forstås slik at barn med minoritetsbakgrunn gjerne er mer utsatt for å havne i områder med økt kriminalitet. Det kan tenkes at andre faktorer enn levekårsoppbygging og foreldrenes sosioøkonomiske bakgrunn er med å påvirke barna, som for eksempel trekk ved foreldrene (Hyggen et al., 2018, s.84).

5.2 Konsekvenser av vedvarende lavinntekt for barn

5.2.1 Bolig og bomiljø - konsekvenser for barna

Bolig og bomiljø er viktig for barnas oppvekst (Bufdir, 2018). Ifølge Statistisk sentralbyrå leier over halvparten av lavinntektshusholdninger boligen de bor i (Statistisk sentralbyrå, 2017). Ifølge Hyggen et al. (2018) viser flere studier at det å eie sin egen bolig medfører viktige sosiale og økonomiske fordeler, blant annet bedre helse og livskvalitet (Hyggen et al., 2018, s.145).

Under er et sitat hentet fra Barneombudets (2012) rapport «Barn i kommunale boliger – Erfaringer fra Barneombudets ekspertgruppe» hvor Barneombudet har valgt ut en ekspertgruppe bestående av fire jenter i alderen 13-14 år som alle har vokst opp i kommunale boliger i et område i Oslo. En av jentene uttalte følgende:

«Jeg tror at det har bodd noen der nede en god stund. Jeg tør ikke å gå ned dit alene lenger. Jeg går ikke ned dit uten å ha med meg mobilen.» (Barneombudet, 2012, s.7).

Sitatet kommer fra en av jentene som følge av miljøet rundt boligen. Hun forklarer at det bor mange rusmisbrukere i lokalmiljøet, og at enkelte av rusmisbrukerne har oppholdt seg i kjellerområdet i høyblokka jenta bor i (Barneombudet, 2012, s.7). En av de andre jentene uttalte følgende:

«I en av de øverste etasjene bor det mange narkomane. Det begynte å brenne der en gang også. Det er ekkelt. Jeg har også sett en i heisen med kniv. Da ble jeg redd, og jeg gikk ut av heisen.» (Barneombudet, 2012, s.9).

Det kan tenkes at barn oppfatter det utrygt å bo i områder med mye rusmisbrukere, noe som da kan føre til at de er redde for å gå ut alene. Ifølge en studie gjort av Elvegård og Michelsen i 2015 av mennesker som bor i kommunale boliger, kan det å bli tildelt kommunal bolig medføre en viss risiko for å havne i et bomiljø som kan oppfattes utrygt, samt at man risikerer at enkelte familier får boliger med uakseptable boforhold (Hyggen et al., 2018, s.148). Det er mulig at det å vokse opp i et utrygt bomiljø kan prege barna, for eksempel at de selv havner i et uheldig miljø med venner.

5.2.2 Konsekvensene av å bo i leid bolig

«Hjemme. Jeg lurer på hva de tenker nå som de ser alle de gamle bilene og bilvrakene som står malplassert på gårdsplassen foran huset. Legger de merke til blikktaket på garasjen, og hvor gammelt huset vårt er? Ser de den flasse og sprukne malingen? Eller er det bare meg som skammer meg over ting ingen andre tenker over?" – Sitat fra antologien «I morgen er aldri en ny dag», Ordskælv, 2016 (Hentet fra Bufdir, 2018)

I litteraturen blir det trukket frem flere konsekvenser i forbindelse med trangboddhet og lavinntekt. I kunnskapsoversikten av Hyggen et al. (2018) kommer det frem at barn og unge kan påvirkes negativt av å bo i leiebolig, og det blir påpekt flere konsekvenser av å leie. Blant konsekvensene finner man at barna sjeldent har et eget rom og tar sjelden med venner hjem til boligen. Konsekvensen kan igjen av dette føre til utenforskap for barna. Man kan på leiemarkedet oppleve konsekvenser som ustabilitet, trangboddhet, lav standard og dårlig bomiljø (Hyggen et al., 2018, s.147).

«Jeg tror vi har flyttet 26 ganger, ofte hadde vi korte leiekontrakter. Det er slitsomt. Livet blir rotete.»
- Tone 16 år, Oslo vest (Kirkens Bymisjon, 2019, s.17)

Det kan tenkes at stresset som kommer med ustabilitet rundt bosituasjon, lite rom rundt seg og dårlig bomiljø påvirker barna. Det å ha bekymringer rundt noe så essensielt som bosituasjon kan oppleves vanskelig for både barn og voksne.

«Alle visste at vi som bodde i de blokkene der var fattige, det var der navere, trygda folk og narkomane bodde.»
- Ismail 19 år, Oslo øst (Kirkens Bymisjon, 2019, s.17)

Enkelte familier bor i kommunale boliger. Kommunale boliger er hus eller leiligheter som kommunen eier og videre leier ut til enkelte grupper mennesker som ikke får skaffet seg egnet bolig på egenhånd. Utleien kan være varig eller midlertidig. Enkelte grupper som blant annet flyktninger og personer med dårlig økonomi går under kriteriene for kommunal bolig i Oslo

kommune (Barneombudet, 2012, s.4). Skevik og Stefansen (2006) innhentet data fra familier med lav inntekt bosatt i leieboliger for å kartlegge hvem de var, botid i Norge, samt kvaliteten på leieboliger. I sin undersøkelse fant de at familier med lav inntekt og bosatt i kommunale boliger opplever mest trangboddhet, sammenlignet med familier med lav inntekt i andre leieboliger. Videre i analysen spurte Skevik og Stefansen (2006) deltakerne om boforholdene. Resultatene deres viste at familier i kommunale boliger opplevde langt flere problemer med boligen sammenlignet med familier i leiemarkedet, herunder råte, fukt og kulde, samt nabo- og trafikkstøy (Skevik & Stefansen, 2006).

En av jentene i rapporten «Barn i kommunale boliger – Erfaringer fra Barneombudets ekspertgruppe» (2012, s.9) uttalte følgende om sin nabo i den kommunale boligen hun og familien bor i:

«Irriterende ..., de under oss klager hele tiden. De sender Securitas-vakter hit. Det er en sutrende norsk familie som bor der. Når vaktene kommer, så ser han at det ikke er bråk her. Det kan bare ha vært lillebroren min som har laget litt bråk. Jeg tror han som klager, er full.» (Barneombudet, 2012, s.9).

Det er tenkelig at støy fra naboer og trafikk kan påvirke barn negativt med tanke på for eksempel søvn og ro generelt. Skevik og Stefansens (2006) rapport kan underbygges av Hyggen et al. (2018) sin rapport hvor forfatterne skriver at flere studier har påvist både trangboddhet, kulde og støy er mer utbredt i kommunale boliger enn i utleieboliger generelt (Hyggen et al., 2018, s.148). Hyggen et al. (2018) sier at mennesker med minoritetsbakgrunn oftere har dårligere boforhold kontra majoritetsbefolkningen med tanke på trangboddhet, usikre leieforhold og lavere boligstandard (Hyggen et al., 2018, s.181). Det kan tenkes at familier med vedvarende lav inntekt gjerne ikke har andre muligheter enn å leie bolig. Det å kjøpe bolig i Norge er dyrt, og egenkapitalen en må ha for å kunne kjøpe egen bolig (hus eller leilighet) er svært høy. Leiemarkedet har ifølge Magnusson Turner og Stefansen (2012) blitt omtalt som en fattigdomsfelle (Magnusson Turner & Stefansen, 2012, s. 27). Dette kan føre til at enkelte barnefamilier blir værende på utleiemarkedet, men det er ikke absolutt.

5.2.3 *Trangboddhet og konsekvenser på barns helse*

“Det bor åtte personer i vår leilighet. Det er tre stykker på mitt rom. Jeg får ikke noe tid for meg selv. Jeg er på leksehjelp hver dag. Jeg mener at det er rolig og mulig å konsentrere seg der.” – Jente 14 år (Barneombudet, 2012, s.9)

I artikkel 3 til Brattbakk (2020) kommer det frem at trangboddhet kan påvirke barns og voksnes helse. Han trekker frem negative konsekvenser både på psykisk helse, men også fysisk helse. Han nevner blant annet psykisk uhelse, tilbaketrekning på grunn av påtvungen sosialt samvær, høyt blodtrykk og konflikter innad familien som følge av økt familiestress. Videre påpeker Brattbakk (2020) i artikkel 3 at en barndom i lavinntekt kan påvirke barnets sosiale mobilitet, noe som kan forankre seg i mindre gode skolerresultater og utdanningsresultater, samt deltakelse i arbeidsmarkedet som voksen.

En av jentene fra ekspertutvalget til Barneombudets rapport uttalte følgende om trangboddhet:

«Jeg er nesten aldri alene sammen med venner fordi jeg alltid må ha med meg søsknene mine. Hvis jeg ikke tar dem med, blir de bare sittende inne. Da føler jeg meg selvopptatt. Jeg får heller ikke være alene med venner på rommet fordi da skal søsknene mine være med. Det er der vi har TV. Det kan være veldig irriterende.»
(Barneombudet, 2012, s.8).

Enkelte studier har også sett konsekvenser som hjernehinnebetennelse hos barn og luftveissymptomer som for eksempel astma hos både barn og voksne som er trangbodde, og at trangboddhet ofte henger sammen med dårlige boforhold som fukt og råte. Brattbakk (2020) i artikkel 3 sier at negative konsekvenser av trangboddhet og utfall av dette kan henge sammen med at mennesker som bor trangt gjerne er svært tett oppi hverandre, som for eksempel barn som sover i samme seng. Dette kan igjen føre til spredning av sykdommer som følge av mangel på avstand, samt utfordring å holde god hygiene som følge av at man er tett oppi hverandre (Brattbakk, 2020, s. 10). Artikkel 3 til Brattbakk (2020) viser altså til litteratur som sier noe om hvordan trangboddhet kan påvirke barns livskvalitet, helse og levekår. Det er tenkelig at trangboddhet og påvirkning på barns helse har en sammenheng, men årsaken vil likevel være mer kompleks enn som så. Det er ifølge artikkel 3 av Brattbakk (2020) vanskelig å finne en nøyaktig sammenheng mellom helse og trangboddhet hos barn i lavinntektsfamilier, selv om det er tenkelig at det å bo veldig tett kan gjøre at man lettere blir syke og at barn og unge er utsatt for økt familiestress som følge av mangel på privatliv for seg selv (Brattbakk, 2020, s.10).

Men hvordan henger vedvarende lavinntekt sammen med trangboddhet og dårlige boforhold? Når man ikke har særlig med inntekt kan det være vanskelig å skaffe seg egen bolig eller leieenhet. Dette kan tvinge utsatte familier til å måtte bo i boliger med forringede forhold med mindre god standard enn det man kunne fått med høyere inntekt. Forringede boforhold som

råte og fukt kan øke barns risiko for utvikling av astma, allergi og andre luftveissykdommer. (Brattbakk, 2020, s. 10).

5.3 Familiestress og barns helse

Tidligere i kapittel 5 har det blitt drøftet blant annet hvordan trangboddhet i seg selv påvirker barn. Det vil derfor i siste del av oppgaven bli drøftet familiestress som følge av vedvarende lavinntekt og psykisk helse hos barn.

I en rapport skrevet av Skrove et al. (2021) blir familiestress i familier med sårbare barn under covid-19 pandemien beskrevet. Rapporten tar utgangspunkt i Bufdir sine vurderinger av hva sårbare barn er, herunder barn i familier med vedvarende lavinntekt, barn med psykiske lidelser og depressive symptomer, barn som har flyktet til Norge, barn som bor trangt og barn av foreldre som lider av psykisk sykdom for å nevne noen (Skrove et al., 2021, s.10-11).

5.3.1 Familiestress og utøvelse av foreldrerollen – hvordan påvirker det barna?

«God omsorg er vanskelig å gi når du ikke har penger til det nødvendigste i hverdagen. Mye penger gir ikke automatisk god omsorg, men gjør det lettere å bruke tid på omsorgsoppgaver.» - Ungdomspanelet (Fløtten & Nielsen, 2020, s.25).

I artikkel 3 av Brattbakk (2020) finner man via en nettbasert survey at de mest trangbodde barnefamilieene med små barn i alderen 0-6 år opplevde mest stress i forbindelse med permittering og nedstenging av landet i mai-april 2020 i Søndre Nordstrand. De familieene som opplevde mest stress i forbindelse med nedstengningen var familier med minoritetsbakgrunn og lavest inntekt (Brattbakk, 2020, s.26). Familieene hadde altså lite penger fra før av, noe som i seg selv kan være stressende. Når man da i tillegg blir utsatt for nedstenging av samfunnet noe som førte til at blant annet barnehagene stengte, er det tenkelig at dette ytterligere kan legge stress og press for familieene. Familiestress som konflikter og stress over økonomi er noe som kan påvirke måten foreldrene utøver sin rolle ovenfor barna.

«Det verste er at det er mye uro hjemme» - Sitat fra Redd Barnas barnehøring (Fløtten & Nielsen, 2020, s.26)

Fløtten og Nielsen (2020) trekker frem en forklaringsmodell kalt foreldreprosessmodellen (ref. kapittel 2.4 i bacheloroppgavens teoridel) for å forklare sammenheng mellom lavinntekt og konsekvenser for familien. Forfatterne sier at det å mangle ressurser økonomisk kan føre til følelsesmessig stress og konflikter mellom foreldrene (Fløtten og Nielsen, 2020, s.25).

Fløtten og Nielsen (2020) sier videre at konflikter mellom foreldre samt stress og bekymringer knyttet til familiens økonomi, kan få betydning for hvordan foreldrene utøver sin rolle som forelder. Forfatterne nevner blant annet at økonomiske bekymringer kan føre til at foreldrene tviler på sine ferdigheter som foreldre (Fløtten & Nielsen, 2020, s.25-26). Videre kommer det frem at stress kan føre til at foreldrene tar i bruk en mer inkonsekvent eller autoritær foreldrestil, og at foreldrenes mestringsstrategi påvirker barnas opplevelse av å vokse opp i vedvarende lavinntekt (Fløtten & Nielsen, 2020, s.26). Fløtten og Nielsen sier at i noen familier viser foreldre stor grad av omsorg og prioriterer deres behov, mens i andre familier kan foreldrene mangle overskudd til barna og deres behov. Mange familier i vedvarende lavinntekt er familier som består av en aleneforsørgende mor eller far, og enkelte av disse har mange barn. Avslutningsvis sier Fløtten og Nielsen at det kan være krevende å mestre sin rolle som forelder i en slik vanskelig situasjon (Fløtten & Nielsen, 2020, s.26). Ut ifra rapporten til Fløtten og Nielsen (2020) kan det forstås slik at stress som følge av fattigdom kan påvirke foreldrenes oppdragerstil uten at dette er garantert. Det kan være lurt å se alt i sammenheng, slik som personlige trekk ved foreldrene for eksempel.

5.3.2 *Får barn dårligere helse av å leve i en familie med lite penger?*

Bøe et al. (2012) i artikkel 2 trekker i sin artikkel frem resultater av sin studie på sammenhengen mellom sosioøkonomisk status og barns mentale helse. I artikkel 2 av Bøe et al. (2012) sier forfatterne at barn fra familier med lav økonomi og lav utdanning rapporterer høyere antall psykiske problemer enn de barna som kommer fra familier med høyere inntekt og middels til høy utdanning. I artikkel 2 av Bøe et al. (2012) kommer det frem at barn fra familier med lav sosioøkonomisk status opplevde mer symptomer på psykisk uhelse enn sine jevnaldrende. Det blir nevnt blant annet følelsesmessige symptomer samt symptomer på uoppmerksomhet og hyperaktivitet, for eksempel ADD og ADHD (Bøe et al., 2012, s.1557-1560). Bøe et al. (2012) sitt funn i artikkel 2 kan underbygges av funn i rapporten til Skrove et al. (2021). I rapporten blir det vist til en studie av Spinelli et al. (2020b) som i sin artikkel har påvist en sammenheng mellom psykiske problemer hos barn og sosioøkonomisk status i tillegg til høyt stressnivå hos foreldre (Skrove et al., 2021, s.33). Spinelli et al. (2020b) utførte sin undersøkelse under covid-19 pandemien. Det ble ikke spesifisert spesifikke symptomer eller psykiske lidelser hos barna. Nøkleby et al. (2021) utførte på vegne av Folkehelseinstituttet en undersøkelse under covid-19 pandemien med søkelys på helsen til barn og unge. Blant resultatene fant forfatteren at flere studier rapporterte mulig negativ

utvikling i barns psykiske helse på enkelte områder, særlig for barn som har en sårbarhet. Videre skriver forfatteren at dette gjelder blant annet etniske minoriteter og barn med lav sosioøkonomisk status (Skrove et al., 2021, s.34). Dette kan forstås som at lav sosioøkonomisk status hos barn kan påvirke deres psykiske helse. Dette blir gjerne tydelig under spesielle situasjoner som covid-19 pandemien, hvor man opplevde nedstengning av skole og barnehage, og man måtte være mer hjemme.

I Bekken et al. (2018) blir flere andre konsekvenser på vedvarende lavinntekt nevnt. Forfatterne nevner flere konsekvenser, både akutte og langsiktige. Rapporten viser til flere studier som har påvist at fattigdom påvirker barna lang inn i ungdoms- og voksenlivet på en rekke områder. Det blir nevnt blant annet dårligere helse, høyere frafallsprosent og svakere skoleprestasjoner, lavere utdanning, avbrutt yrkesaktivitet samt at de oftere mottar offentlige ytelser (Bekken et al., 2018, s.11). I forhold til akutte følger nevner Bekken et al. (2018) blant annet muligheten til å kunne delta i sosiale aktiviteter.

«Hvis jeg sier at jeg går på ballett, tror de ikke at jeg er fattig.»
Kristin 22 år, Stavanger (Kirkens Bymisjon, s.25)

Studier viser også at barn i fattige familier forsøker å skjule fattigdommen (Bekken et al., 2018, s.12):

«Jeg gledet meg veldig til å starte på ny skole og få mange nye venner i Bærum. Jeg husker jeg fikk mye positiv oppmerksomhet de første ukene. Alle ville være venn med den nye gutten. Helt til de fant ut hvordan jeg bodde, hva jeg hadde på meg, og alt det andre tar for gitt som jeg ikke hadde. Fra da av skilte jeg meg ut. Alle i Bærum hadde jo store villaer, fete biler og dyre merkeklær.» - Sitat Truls 14 år (Fløtten, 2013, s.204)

Det er mye følelser knyttet i forhold til det å leve i fattigdom. Det å leve i fattigdom kan gjøre at barna opplever seg selv som annerledes i forhold til jevnaldrende og venner, noe som igjen kan påvirke deres selvtillit. Ifølge Bekken et al. (2018) kan det å oppleve seg selv som annerledes virke inn på barnas psykososiale utvikling (Bekken et al., 2018, s.12). Det er mulig at følelsen av å være annerledes kan påvirke barn i negativ retning, og kan kanskje føre til dårlig selvbilde og usikkerhet i senere år som ungdom og voksen. Med tanke på langsiktige konsekvenser på helse har studier funnet en høyere dødelighet blant barn med lav sosioøkonomisk status. Et av funnene var at sannsynligheten for å dø i ung alder var mye større hos fattige barn enn hos barn med høyere sosioøkonomisk status (Bekken et al., 2018, s.13).

Det er mulig at vedvarende lavinntekt samt lav sosioøkonomisk status påvirker barns helse, både fysisk og psykisk, akutt og langsiktig. Det har i dette kapitlet blitt presentert samtlige funn av flere forskere og artikler som har kommet frem til konsekvenser for barn, både psykisk og fysisk. Det er derfor tenkelig at vedvarende lavinntekt påvirker barns helse på forskjellige områder. Dette kan også sees i lys av mesosystemet i Bronfenbrenners bioøkologiske modell, hvor vedvarende lavinntekt hos foreldrene har en direkte påvirkning på barna og hvordan de utvikler seg under oppveksten.

6.0 Konklusjon

Hver regjering kommer med strategier for hvordan de skal bekjempe fattigdom i Norge blant barn. Det er likevel et påfallende og stadig økende antall fattige barn i Norge, dette gjelder spesielt blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. I denne bacheloroppgaven har det blitt sett på vedvarende lavinntekt hos barnefamilier. Problemstillingen var å se på hvordan fattigdommen påvirket barna og hvilke konsekvenser det kunne ha å vokse opp i en vedvarende lavinntektsfamilie. Det har blitt drøftet flere konsekvenser knyttet opp mot lavinntekt og fattigdom. Gjennom funn, analyse og drøfting har det i oppgaven kommet frem til at konsekvenser av vedvarende lavinntekt er relativt komplekst. I første del av drøftingskapittelet kom det frem at barn med minoritetsbakgrunn er overrepresentert blant barn i familier med vedvarende lavinntekt. Det kom også frem at barn som vokser opp i vedvarende lavinntekt risikerer lavinntekt og utenforskap på arbeidsmarkedet som voksne, og at en høy andel av foreldre med innvandrerbakgrunn står utenfor arbeidslivet av sammensatte grunner. Barn med innvandrerbakgrunn er i tillegg overrepresentert i kriminalstatistikken, og dette kan tenkes å henge sammen med opphopning av dårlige levekår enkelte områder i storbyene. Andre del av drøftingskapittelet går dypere inn på konsekvenser i forhold til bolig og bomiljø, å bo i leid bolig, samt trangboddhet og konsekvenser på barns helse. Det var flere studier som påpekte konsekvenser av vedvarende lavinntekt opp mot bomiljø og bolig. Det kom frem at barn kan oppleve utrygghet som følge av miljøet rundt boligen, som for eksempel rusmiljø. I tillegg kan det være en økt risiko for at barna selv havner i et uheldig miljø når de vokser opp. Videre har det blitt sett på konsekvensene av å bo i leid bolig. Over halvparten av familier med lav inntekt leier boligen de bor i. Konsekvensene viste seg over et bredt område, hvor det å leie bolig kan påvirke barns sosiale liv og kan føre til utenforskap som følge av mangel på rom. Å leie bolig kan også påvirke foreldrene gjennom konsekvenser som ustabilitet, trangboddhet, dårlig standard og miljø. I samme delkapittel ble det sett på kommunale boliger. Også her kan en oppleve konsekvenser som trangboddhet, trafikk- og nabostøy samt dårlig miljø, men også uheldige forhold som kan påvirke leieboernes helse. Det har også blitt sett på trangboddhet opp mot barns helse. Her kom det frem at trangboddhet kan føre til enkelte psykiske og fysiske konsekvenser for barn, men det kan også påvirke deres foreldre. Trangboddhet kan også påvirke barns generelle helse, og har ifølge studier økt risiko for blant annet astma og hjernehinnebetennelse. I siste del ble det sett på familiestress og psykisk helse hos barn. Her kom det frem at familiestress kan påvirke måten foreldre utøver sin rolle som forelder, noe som igjen påvirker hvordan barna har det. Til slutt i

drøftedelens tredje kapittel ble det drøftet om barn får dårligere helse av å leve i en familie med lite penger. Her ble det funnet ut at det å leve i en familie med lav sosioøkonomisk status kunne føre til økt antall symptomer på psykisk uhelse hos barn. Det ble i tillegg trukket inn familieprosessmodellen, som ser på sammenhengen mellom dårlig økonomi og stress av økonomi hos foreldre, og hvordan dette kan påvirke barnas utvikling. Det kan ut ifra dette konkluderes med at vedvarende fattigdom kan påvirke barn på forskjellige måter og ha flere konsekvenser på ulike felt i barnas liv.

Litteraturliste

Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care – A practical guide* (4. utg.). Open University Press.

Barneombudet. (2012). *Barn i kommunale boliger – Erfaringer fra Barneombudets ekspertgruppe*. Barneombudet.

<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrappporter/Barn-i-kommunale-boliger.pdf>

***13 sider**

Bekken, W., Dahl, E. & Van der Wel, K. (2018). *Barnefattigdom, helse og livssjanser. Hva kan kommunene gjøre? Noen tilnærminger* (OsloMet Rapport 2/2018). Hentet fra

<https://skriftserien.oslomet.no/index.php/skriftserien/article/view/91/90>

***30 sider**

Bhuller, M. & Aaberge, R. (2011, 28. februar). *Økonomisk fattigdom blant innvandrere: Innvandrere blir værende i fattigdom*. Statistisk Sentralbyrå.

<https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/innvandrere-blir-vaerende-i-fattigdom>

Brattbakk, I. (2020). Trangboddhet og barnefamiliers hverdagsliv i koronaens tid. *Tidsskrift for boligforskning*, 3(1), 7-31. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-5988-2020-01-02>

***25 sider**

Buudir. (2018, 23. november). *Konsekvenser av fattigdom på ulike områder*.

https://www.buudir.no/Familie/Fattigdom/Veileder/Om_fattigdom1/Konsekvenser_av_fattigdom_pa_ulike_omrader/

***3 sider**

Bøe, T., Øverland, S., Lundervold, A. J. & Hysing, M. (2012). Socioeconomic status and children's mental health: results from the Bergen Child Study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 2012(47), 1557-1566. <https://doi.org/10.1007/s00127-011-0462-9>

***9 sider**

Bøe, T. (2015, 17. november). *Sosioøkonomisk status og barn og unges psykologiske utvikling: Familiestressmodellen og familieinvesteringsperspektivet*. Helsedirektoratet.

https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/sosiookonomisk-status-og-barn-og-unges-psykologiske-utvikling/Sosioøkonomisk%20status%20og%20barn%20og%20unges%20psykologiske%20utvikling.pdf/_attachment/inline/61d6a93f-8373-42f6-8ece-489e381c5696:53bcdb908664966042380887179cdc51d757505e/Sosioøkonomisk%20status%20og%20barn%20og%20unges%20psykologiske%20utvikling.pdf

***25 sider**

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.

***272 sider**

Eilertsen, M. G. & Nes, R. B. (2021, 19. mars). *Verdens lykkerapport 2021: Livskvaliteten på verdensbasis er overraskende stabil til tross for COVID-19*. Folkehelseinstituttet.

<https://www.fhi.no/fp/psykiskhelse/livskvalitet-og-trivsel/verdens-lykkerapport-2021--livskvaliteten-pa-verdensbasis-er-overraskende-s/>

***3 sider**

Epland, J. & Normann, T. M. (2021, 29.mars). *115 000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt*. Statistisk Sentralbyrå. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/115-000-barn-i-husholdninger-med-vedvarende-lavinntekt>

***4 sider**

Epland, J. & Kirkeberg, M. I. (2013). Barn i lavinntektsfamilier – omfang og utvikling. I T. Fløtten (Red.), *Barnefattigdom* (s. 48-68). Gyldendal Akademisk.

Fellesorganisasjonen. (2015). *FO yrkesetiske grunnlagsdokument*.

<https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>

***15 sider**

Fløtten, T. (2013). Hva er fattigdom. I T. Fløtten (Red.), *Barnefattigdom* (s. 17-24).

Gyldendal Akademisk.

Fløtten, T. & Nielsen, R. A. (2020). Barnefattigdom – en kunnskapsoppsummering. Vedlegg til *Like muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier (2020-2023)*. Oslo: Barne- og familiedepartementet.

https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf

***143 sider**

FN-sambandet (2020, 30. oktober). *Fattigdom*. <https://www.fn.no/tema/fattigdom/fattigdom>

***3 sider**

Halvorsen, K & Stjernø, S. (2021). *Økonomisk og sosial ulikhet i Norge*. Universitetsforlaget AS.

***15 sider**

Helgesen, L. (2017). *Menneskets dimensjoner – Lærebok i psykologi* (3. utg.). Cappelen Damm AS.

Hyggen, C., Brattbakk, I. & Borgeraas, E. (2018). *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier – En kunnskapsoppsummering* (NOVA Rapport 11/2018). Hentet fra

<https://oda.oslomet.no/oda-xmloi/bitstream/handle/20.500.12199/5129/Nettutgave-NOVA-Rapport-11-2018-Muligheter-og-hindringer-.pdf?sequence=1>

***224 sider**

Kirkens Bymisjon og Respons Analyse. (2019). *Snakk om fattigdom – En rapport om barn som vokser opp i fattige familier*. Kirkens Bymisjon.

<https://kommunikasjon.ntb.no/data/attachments/00634/ddc295c8-10a7-4a88-a53d-60577110c907.pdf>

***31 sider**

Kvello, Ø. (2021). *Barn i risiko – Skadelige omsorgssituasjoner* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.

***43 sider**

Magnusson, L. T. & Stefansen, K. (2012). Boforhold blant barnefamilier med lav inntekt.

<https://oda.oslomet.no/oda-xmliui/handle/20.500.12199/5186>

***12 sider**

Normann, T. M. (2021, 22. november). *Barna som vokser opp i lavinntekt*. Statistisk Sentralbyrå. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/barna-som-vokser-opp-i-lavinntekt>

***11 sider**

Povlsen, L., Regber, S., Fosse, E., Karlsson, L. E. & Gunnarsdottir, H. (2017). Economic poverty among children and adolescents in the Nordic countries. *Scandinavian Journal of Public Health*, 2018(46, suppl. 20), 30-37. <https://doi.org/10.1177/1403494817743894>

***7 sider**

Skevik, A. & Stefansen, K. (2006). Barn i kommunale boliger. *Nordisk sosialt arbeid*, 26(3), 241-252. <https://www.idunn.no/doi/full/10.18261/ISSN1504-3037-2006-03-06#sec-5>

***11 sider**

Statistisk Sentralbyrå (2017, 13. september). *Stort flertall eier boligen*.

<https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/artikler-og-publikasjoner/stort-flertall-eier-boligen>

Skrove, G., Lichtwarck, W., Moufack, M. F., Røkkum, N. H. A., Ulfseth, L. A. & Kojan, B. (2021). *Konsekvenser av covid-19 for tjenestetilbudet blant sårbare barn og unge* (Rapportserie for sosialt arbeid, rapport nr.5). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/5d388acc92064389b2a4e1a449c5865e/no/sved/13skrove-mfl.-2021.pdf>

***7 sider**

Tjernshaugen, A. & Tjora, A. (2022, 26. januar). *Sosioøkonomisk*. Store norske leksikon. <https://snl.no/sosioøkonomisk>

UiS bildelogo. hentet (28.01.22) fra <http://www.studenttreffet.no/Media/Bilder/UiS-logo>

Ungdom om fattigdom. (2013). Ærlig talt. I T. Fløtten (Red.), *Barnefattigdom* (s. 204-217). Gyldendal Akademisk.

Wæhle, E. (2018, 22. august). *Minoritet*. Store norske leksikon. <https://snl.no/minoritet>

Totalt antall sider valgfritt pensum: 888 sider